

Samhällsbyggnadsförvaltningen Bergslagen
Kungsgatan 41
711 30 LINDESBERG

Översiktsplan med tillhörande tillägg gällande landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) för Hällefors kommun

Översiktsplanen har överlämnats till Länsstyrelsen i enlighet med 3 kap. 14 § plan- och bygglagen (PBL). Länsstyrelsen har beretts tillfälle att lämna synpunkter.

En översiktsplan kan sägas vara en överenskommelse mellan kommunen och staten om huvuddragen av markanvändningen i kommunen samt om de allmänna intressen som ska beaktas vid planering och byggande. Länsstyrelsens granskningsyttrande ska enligt 3 kap. 20 § PBL redovisas tillsammans med en antagen översiktsplan. Om Länsstyrelsen inte har godtagit planen i en viss del ska det anmärkas i planen.

Länsstyrelsens sammanfattande synpunkter

Länsstyrelsen är positiv till att Hällefors kommun tar fram en ny översiktsplan som tydliggör kommunens aktuella syn i frågor om mark- och vattenanvändning och bebyggelseutveckling. Översiktsplanen är väl genomarbetad och beskriver på ett tydligt sätt kommunens arbete mot en hållbar samhällsutveckling. Översiktsplanen har en tydlig strategisk funktion vilket gör att den har goda förutsättningar att fungera som ett bra underlag vid kommande planläggning, lovgivning och övrigt beslutsfattande inom området. Länsstyrelsen är även positiv till att kommunen väljer att peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden).

Länsstyrelsens synpunkter kan sammanfattas i nedanstående punkter:

- Redovisningen av riksintresset för kulturmiljövården för Silvergruvorna behöver förtydligas och kompletteras.
- Av de föreslagna LIS-områdena anser Länsstyrelsen att sju områden är lämpliga som LIS-områden och att tio områden är delvis lämpliga som LIS-områden.

- Redovisningen av frågor som berör översvämning samt naturmiljö behöver kompletteras och tydliggöras.

Riksintressen för kulturmiljövården

Inom kommunen finns fyra områden som är av riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap. 6 § miljöbalken (MB). Ett av områdena, Silvergruvorna, utgörs av gruvområde med dagbrott.

Inom ramen för pågående revidering och översyn av länets riksintressen för kulturmiljövården har fördjupade beskrivningar och förslag på nya avgränsningar av riksintressena tagits fram. För riksintresset för Silvergruvorna föreslås en större del av gruvområdet samt lämningar av lägenhetsbebyggelse ingå i riksintresset¹. Det föreslås även ändringar i motiv- och uttryckstexterna så att sambandet mellan bergshantering, bebyggelselämningar och odlingslandskap tydligare framgår.

Enligt översiktsplanen ska ny bebyggelse inom riksintresseområdet Silvergruvorna anpassas till och ta hänsyn till områdets kulturvärden. Länsstyrelsen vill göra kommunen uppmärksam på att möjligheten att bebygga det nuvarande riksintresseområdet är begränsat. Området utgörs av gruvområde med dagbrott och varphögar och är i stort sett obebyggt. Större delen av området utgörs dessutom av fornlämningar och till dem hör ett icke gränsbestämt skyddsområde. Det finns även markföroreningar inom området. Viss möjlighet till exploatering finns dock inom det område som föreslås som ny avgränsning av riksintresset. Exploatering inom detta område bör dock föregås av områdesbestämmelser.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)

Totalt 17 områden kring sex sjöar pekas ut som lämpliga för LIS i Hällefors kommun.

Länsstyrelsen har i sin granskning av de föreslagna LIS-områdenas lämplighet utgått ifrån de kriterier som anges för LIS i 7 kap. 18 e § MB samt utifrån det som anges gällande landsbygdsutveckling i proposition 2008/09:119. Med åtgärder som främjar landsbygdsutvecklingen avses i propositionen bl.a. sådana åtgärder som långsiktigt kan antas ge positiva sysselsättningseffekter och som kan bidra till att upprätthålla serviceunderlaget i landsbygder. Sådana situationer kan enligt propositionen exempelvis uppstå i samband med etablering av en turistanläggning för en verksamhet där tillgång till stränder är en förutsättning eller åtminstone en

¹ Länsstyrelsen i Örebro län, rapport 2012:27, *KNÖL – Riksintressen i norra Örebro län*. Rapporten finns på Länsstyrelsens webbplats:
[http://www.lansstyrelsen.se/orebro/Sv/publikationer/2012/Pages/201227-riksintressen-
knol-kommunerna.aspx](http://www.lansstyrelsen.se/orebro/Sv/publikationer/2012/Pages/201227-riksintressen-
knol-kommunerna.aspx)

GRANSKNINGSYTTRANDE

2018-02-12

Dnr: 401-7307-2017

avsevärd fördel. Det kan även tänkas handla om tillkomsten av bostäder för permanent- och fritidsboende i syfte att upprätthålla ett ekonomiskt och personellt underlag för olika former av kommersiell och offentlig service.

I propositionen anges även att en restriktivare syn bör gälla i fråga om områden som har stora värden för djur- och växtlivet eller för allmänhetens friluftsliv. Även i rapporten *Hantering av områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS) i Örebro län*, framtagen av Länsstyrelsen i Örebro län år 2010, anges att områden med dokumenterat höga naturvärden bör undvikas även om de saknar formellt skydd eftersom de har stor betydelse för växt- och djurlivet och därmed strandskyddets syften. I rapporten anges även att i riksintresseområden enligt 4 kap. MB bör LIS användas restriktivt. Det anges även att LIS bör undvikas i riksintresseområden enligt 3 kap. MB för naturvärden, friluftslivet och kulturmiljövärden när det finns en koppling till vatten i värdebeskrivningen.

Enligt Boverkets och Naturvårdsverkets handbok 2009:4 *Strandskydd – en vägledning för planering och prövning* är det grundläggande att kommunen har en helhetssyn på stränderna och landsbygden i sin planering.

Länsstyrelsen är därför positiv till att kommunen har använt urvalskriterier för urval av lämpliga sjöar för LIS. Urvalskriterier är ett bra sätt att få en helhetssyn på stränderna och landsbygden i översiktsplaneringen och tydliggöra vad som ligger till grund för utpekandena.

Lämpliga områden för LIS

Länsstyrelsen bedömer att följande områden utgör LIS-områden där bebyggelse och exploatering kan prövas enligt kriterierna i 7 kap. 18 d § MB i enlighet med angivet syfte i översiktsplanen:

- Sör-Älgen, Sörälgens camping
- Torrvarpen, Balundstorp norra
- Torrvarpen, Balundstorp södra
- Torrvarpen, Åsen
- Sör-Älgen, Campus Grythyttan
- Norra och Södra Loken, Loka Brunn

Delvis lämpliga områden för LIS

Länsstyrelsen bedömer att delar av följande områden utgör LIS-områden där bebyggelse och exploatering kan prövas enligt kriterierna i 7 kap. 18 d § MB:

GRANSKNINGSYTTRANDE

2018-02-12

Dnr: 401-7307-2017

Kvisseln, Hjulsjö

Det huvudsakliga syftet med LIS-området är att möjliggöra nya bostäder. LIS-området syftar även till att möjliggöra etablering av verksamheter utan omgivningspåverkan, exempelvis camping, kanotuthyrning och mindre butiker. LIS-området är helt oexploaterat och ligger inte i anslutning till befintlig bebyggelse. Länsstyrelsen anser att områden vid sjöar eller vattendrag som är helt opåverkade av bebyggelse har stor betydelse för att säkerställa strandskyddets syften långsiktigt.

LIS-området bedöms inte vara lämpligt för privat boende, eftersom det har stor betydelse för allmänhetens tillgång till och utnyttjande av stranden, dvs. området har stor betydelse för att tillgodose strandskyddets syften långsiktigt. Nya verksamheter utan omgivningspåverkan såsom camping, kanotuthyrning, mindre butiker och liknande bedöms däremot kunna prövas enligt kriterierna i 7 kap. 18 d § MB inom LIS-området.

Sör-Älgen, Skinnartorp-Kullberget

LIS-områdena syftar till att möjliggöra nya bostäder och/eller verksamheter utan omgivningspåverkan, exempelvis camping, kanotuthyrning och mindre butiker. Inom LIS-områdena finns förhållandevis tät bebyggelse. Inom det norra LIS-området finns dock ett relativt långsträckt område som är helt oexploaterat. Länsstyrelsen anser att områden vid sjöar eller vattendrag som är helt opåverkade av bebyggelse har stor betydelse för att säkerställa strandskyddets syften långsiktigt, särskilt när de ligger i anslutning till förhållandevis tät bebyggelse. Länsstyrelsen anser därför att det behöver tydliggöras att den illustrerade passagen vid Skinnartorp ska vara minst 150 meter och sammanhängande. Bebyggelse och exploatering i övriga delar av LIS-områdena bedöms dock kunna prövas enligt kriterierna i 7 kap. 18 d § MB.

Saxen, Lövvik-Saxhyttan

LIS-områdena syftar till att möjliggöra nya bostäder och/eller verksamheter utan omgivningspåverkan, exempelvis camping, kanotuthyrning och mindre butiker. Inom LIS-områdena finns förhållandevis tät bebyggelse. Länsstyrelsen anser att de redan exploaterade områdena kan utvecklas med ytterligare bebyggelse, framförallt på ovansidan av vägarna från sjön, samt med gemensamma båtplatser. Inom LIS-området finns två partier som är förhållandevis oexploaterade. De utgörs av grunda områden som är viktiga livsmiljöer för många växt- och djurarter. Länsstyrelsen anser att områden vid sjöar eller vattendrag som är helt opåverkade av bebyggelse har stor betydelse för att säkerställa strandskyddets syften långsiktigt, särskilt när de ligger i anslutning till förhållandevis tät bebyggelse. Länsstyrelsen anser därför att de oexploaterade områdena ska utgå från LIS-områdena. De områden som Länsstyrelsen anser ska utgå från LIS-områdena är markerade på bifogad karta *Saxen, Lövvik-Saxhyttan*. Bebyggelse och exploatering i

övriga delar av LIS-områdena bedöms dock kunna prövas enligt kriterierna i 7 kap. 18 d § MB.

Torrvarpen, Holmarna-Lövnäsudden

LIS-områdena syftar till att möjliggöra nya bostäder och/eller verksamheter utan omgivningspåverkan, exempelvis camping, kanotuthyrning och mindre butiker. Inom LIS-områdena finns viss bebyggelse. Länsstyrelsen anser att komplettering av bebyggelse är möjlig i anslutning till de tre bebyggelsegrupper som finns i området vid Holmarna, Lövnäset och Lövnäsudden. Inom LIS-områdena, mellan bebyggelsegrupperna, finns dock några relativt långsträckta områden som är helt oexploaterade. Länsstyrelsen anser att områden vid sjöar eller vattendrag som är helt opåverkade av bebyggelse har stor betydelse för att säkerställa strandskyddets syften långsiktigt, särskilt när de ligger i anslutning till förhållandevis tät bebyggelse. Strandremsan från den sydligaste udden upp till Lövnäset består av ett antal grundare vikar med utstickande uddar. Grundare vikar har generellt sett höga naturvärden och är viktiga uppväxtmiljöer för fisk men även viktiga för fågellivet. Ett avstånd bör även hållas till Lokanders holmar eftersom orörda holmar och öar generellt sett har ett högt naturvärde. Då naturvärdesinventeringen utfördes under hösten kan det inte uteslutas att det häckar fiskgjuse eller havsörn på öarna, arter som kräver att närmaste omgivningarna är relativt opåverkade. Länsstyrelsen anser därför att de oexploaterade områdena ska utgå från LIS-områdena.

De områden som Länsstyrelsen anser ska utgå från LIS-områdena är markerade på bifogad karta *Torrvarpen, Holmarna-Lövnäsudden*. Bebyggelse och exploatering i övriga delar av LIS-områdena bedöms dock kunna prövas enligt kriterierna i 7 kap. 18 d § MB.

Sör-Älgen, Hälgsnäs

LIS-området syftar till att möjliggöra en utveckling av verksamheter utan omgivningspåverkan, bestående av stugor för uthyrningsverksamhet samt tillhörande funktioner. Inom LIS-området finns ett bostadshus med tillhörande komplementbyggnader, övriga delar av LIS-området är helt oexploaterat. Länsstyrelsen anser att områden vid sjöar eller vattendrag som är opåverkade av bebyggelse har stor betydelse för att säkerställa strandskyddets syften långsiktigt. Sör-Älgens norra och östra delar har förhållandevis tät bebyggelse vilket gör att det är viktigt att bevara oexploaterade områden för att kunna tillgodose strandskyddets syften på lång sikt. Sjön Sör-Älgen är sedan tidigare utpekad som en viktig sjö för friluftslivet (Lst sjöfaktablad). En av anledningarna är att sjön är relativt opåverkad av bebyggelse i de södra delarna. En alltför omfattande bebyggelse kan därför leda till negativa konsekvenser på strandskyddets syften och att sjön förlorar sitt värde för friluftslivet.

GRANSKNINGSYTTRANDE

2018-02-12

Dnr: 401-7307-2017

LIS-området är långsträckt och omfattar hela udden med en strandremsa på ca tre kilometer. Länsstyrelsen anser att området behöver minskas samt att det behöver brytas upp för att skapa passager genom området för att säkerställa strandskyddets syften på lång sikt. Den östra delen av området är exempelvis brant och troligen svår att exploatera. Det nämns även i naturvärdesinventeringen att denna del av LIS-området håller en del naturvärden i form av torrhällar/hällmarksskog och rikligt med hänglav. Länsstyrelsen anser därför att denna del ska utgå från LIS-området. Inom LIS-området finns även ett sumpigare parti längs den västra sidan som inte är lämplig att exploatera och därmed inte lämplig att ange som LIS-område.

De områden som Länsstyrelsen anser ska tas bort från LIS-området utgörs till stor del av hänsynskrävande biotoper, bl.a. äldre skog på uddar, äldre hänglavsrik skog, bergsbranter och sumpskog, som är värdefulla livsmiljöer för växt- och djurlivet. Vid platsbesök kunde Länsstyrelsen även konstatera att ytterligare ett område i den södra delen av LIS-området hyser sådana värden som anges ovan. Länsstyrelsen anser att detta område kan ingå i LIS-området men att det behöver finnas en passage ner till vattnet på denna plats. Placeringen av och bredden på passagen kan utredas i samband med framtagande av detaljplan. Länsstyrelsen vill även uppmärksamma att uppförande av byggnader i vattnet kan få en stor påverkan på vattenmiljön och därmed strida mot strandskyddets syften.

De områden som Länsstyrelsen anser ska utgå från LIS-området är markerade på bifogad karta *Sör-Älgen, Hälgsnäs*. På kartan är även en passage illustrerad enligt resonemang ovan. Bebyggelse och exploatering i övriga delar av LIS-området bedöms dock kunna prövas enligt kriterierna i 7 kap. 18 d § MB.

Statliga och mellankommunala intressen

Skogsstyrelsen, Försvarmakten, LFV och Trafikverket har inga synpunkter på översiktsplanen.

Länsstyrelsen Värmlands län

Se bifogat yttrande.

Råd enligt 2 kap. PBL

Översvämning

Länsstyrelsen anser att det är bra att kommunen i översiktsplanen redovisar ställningstaganden för markanvändning vid översvämningsrisk istället för att enbart hänvisa till olika rapporter. I länsstyrelsernas rapporter anges rekommendationer från länsstyrelserna, när dessa lyfts in i en översiktsplan blir de dock ställningstaganden för vad kommunen avser att beakta i

GRANSKNINGSYTTRANDE

2018-02-12

Dnr: 401-7307-2017

kommande planläggning och lovgivning. I översiktsplanen omnämns dessa ställningstaganden dock fortfarande som rekommendationer. Därför bör även de golvnivåer som fanns med i samrådsversionen finnas med i planen, efter de korrigeringar som Länsstyrelsen föreslog i samrådet. Golvnivåerna har alltså inte blivit överflödiga utan är ett komplement till ställningstagandena.

Länsstyrelsen vill även uppmärksamma att begreppet ”beräknat högsta flöde” bör användas i översiktsplanen istället för ”högsta dimensionerande flöde” (HDF), även om det senare används i rapporten *Översvämningsrisker i fysisk planering*. HDF är den äldre termen som används inom dammsäkerhetsområdet, där detta extremflöde ursprungligen togs fram. BHF är den nyare term som numer i princip uteslutande används, t.ex. av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i deras översvämningskarteringar och rapporter.

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljökonsekvensbeskrivningen är väl genomarbetad och beskriver på ett bra sätt konsekvenserna av planförslaget samt åtgärdsförslag för att minska negativa konsekvenser. I samrådet påtalade Länsstyrelsen att delar av MKB:n bör förtydligas och korrigeras, bl.a. utifrån risker vid ett förändrat klimat. Vissa delar har dock inte förändrats sedan samrådet, exempelvis finns golvnivåerna fortfarande angivna med karteringarnas namn istället för de olika flödena. Det finns även kvarstående otydligheter och felaktigheter i beskrivningen av ras och skred samt i text om översvämningsområden i kommunen.

Naturmiljö

I översiktsplanens kartmaterial saknas områden som är på förslag att bli Natura 2000-områden, biotopskyddsområden och blivande naturreservat. Områdena är beskrivna i texten men då övriga skyddade områden redovisas i kartmaterialet bör även dessa finnas med i kartan så att man får en tydlig överblick över vilka områden som är skyddade eller kommer att skyddas.

Områden som är på förslag att bli Natura 2000-områden saknas fortfarande i MKB:n. Områdena ligger som förslag hos regeringen och kan när som helst beslutas. Riktlinjerna från Naturvårdsverket säger att ett område som ligger som förslag till Natura 2000 omfattas, innan beslut har tagits, inte av Natura 2000-regelverket men ska till dess att beslut fattats inte tillåtas att försämrats naturvärdesmässigt. Därför bör även dessa tas med i miljökonsekvensbeskrivningen.

GRANSKNINGSYTTRANDE

2018-02-12

Dnr: 401-7307-2017

Kartor

På kartorna i LIS-bilagan redovisas "Aktsamhetsområde ras och skred" samt "Aktsamhetsområde ras och skred strandnära". Det senare skiktet har SGU tagit fram och är ett GIS-skikt över potentiella skredområden. Titeln på detta skikt bör därför ändras till "Aktsamhetsområde skred strandnära".

På kartan i LIS-bilagan för Norra och Södra Loken, Loka Brunn, saknas Länsstyrelsens ras- och skredkartering och därmed de områden med förutsättningar för ras som finns inom både det norra och det södra LIS-området. Rasrisk anges dock i texten. Med tanke på att det är grova jordarter i området (grus och sand i en åsformation) bör det i första hand vara rasrisk det handlar om och inte skred som anges i punktlistan med saker som ska tas särskild hänsyn till i planarbetet.

De som deltagit i Länsstyrelsens beslut

Detta beslut har fattats av länsråd Anna Olofsson med samhällsplanerare Camilla Lund som föredragande. I handläggningen av ärendet har också avdelningschef Anita Norén, enhetschef plan och kultur Malin Rosén, bitr. länsarkitekt Lena Lundkvist, antikvarie Mia Geijer, naturvårdshandläggare Lena Björk, naturvårdshandläggare Jacob Rudhe och vattenvårdshandläggare Christian Brun deltagit.

Anna Olofsson
Länsråd

Camilla Lund
Samhällsplanerare

Bilagor:

Karta: Saxen, Lövvik – Saxhyttan

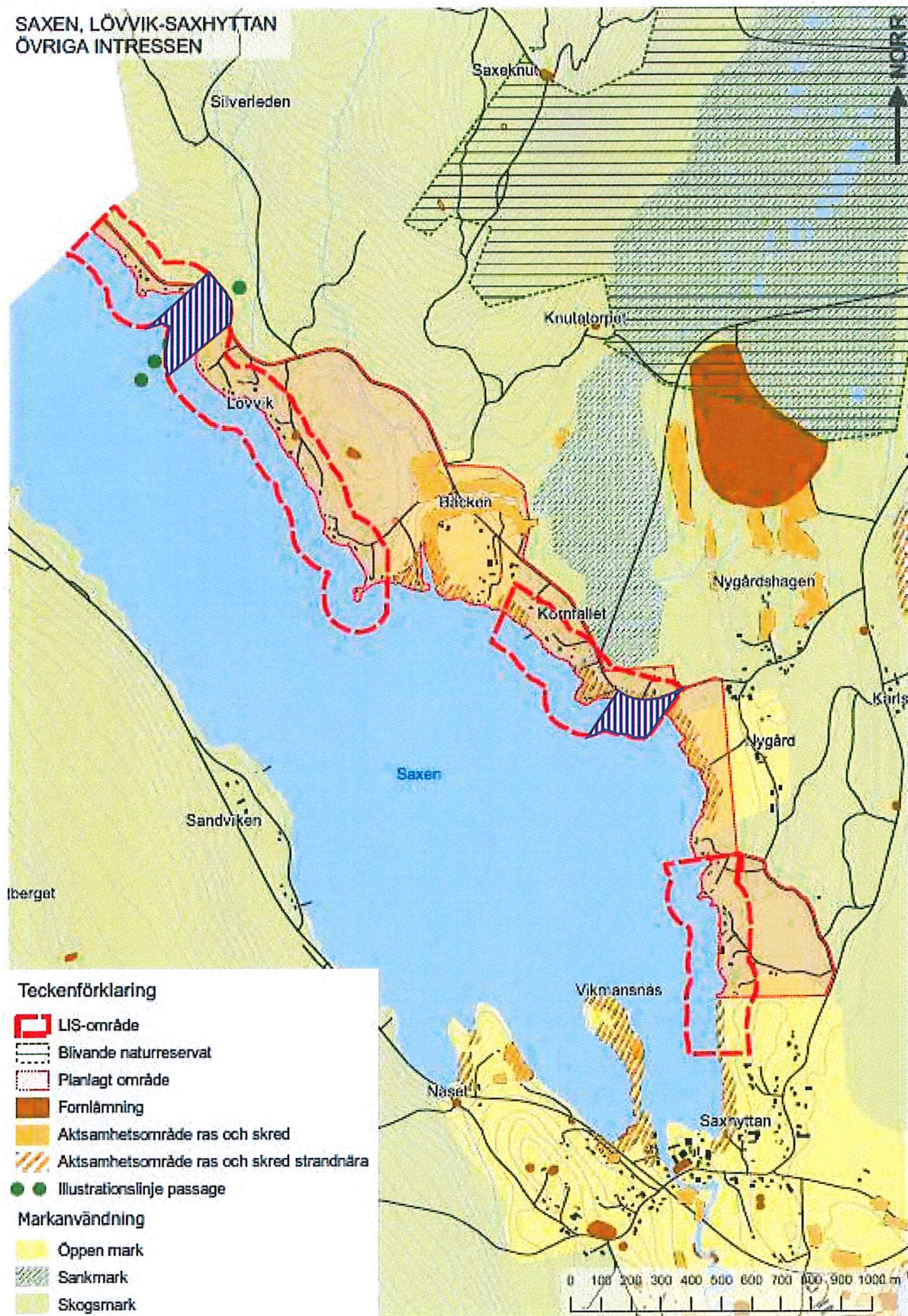
Karta: Torrvarpen, Holmarna – Lövnäsudden

Karta: Sör-Älgen, Hälgsnäs

Kopia av yttrande till Länsstyrelsen från:

Länsstyrelsen Värmlands län, daterat 2018-02-09

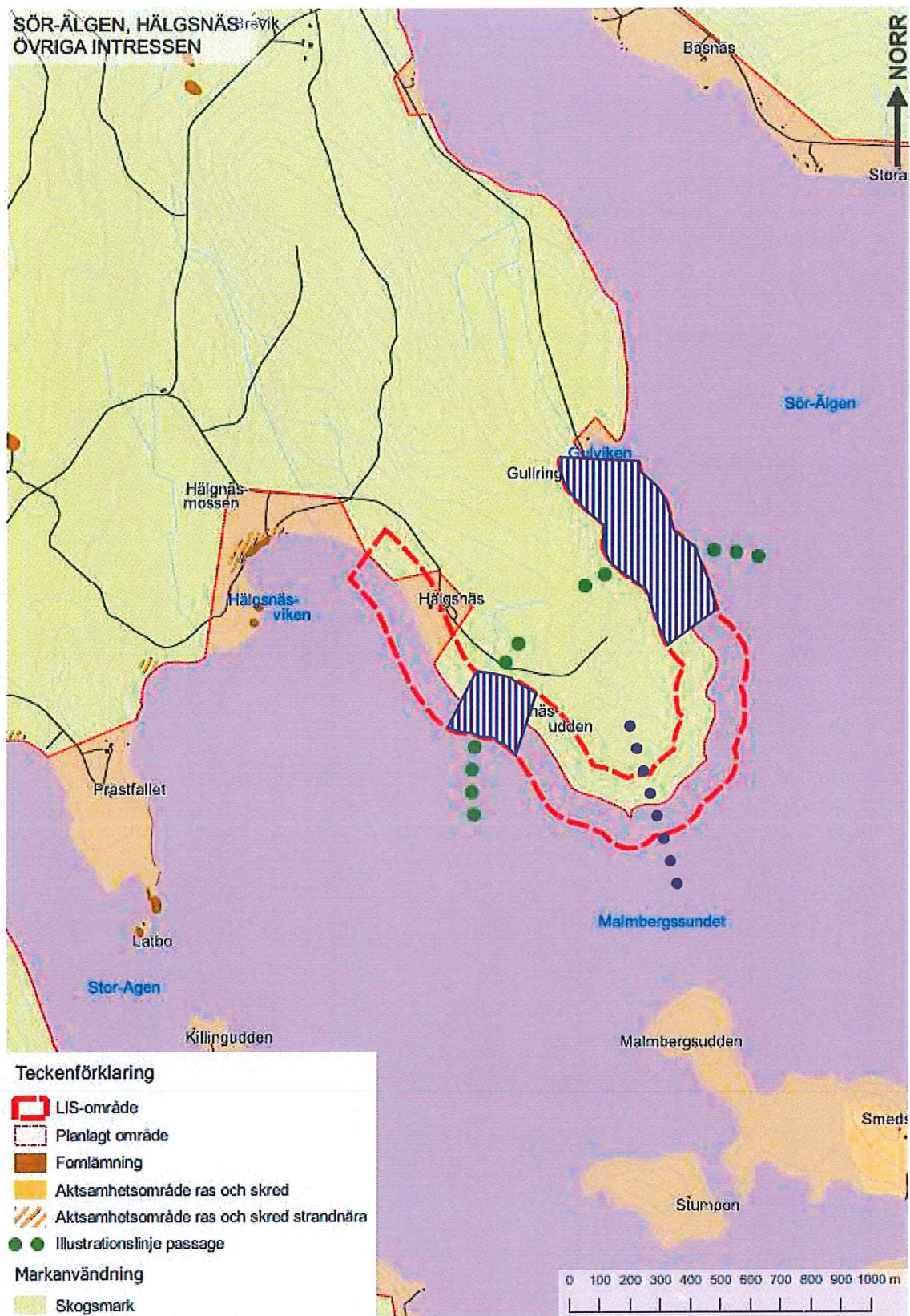
SAXEN, LÖVVIK-SAXHYTTAN ÖVRIGA INTRESSEN

Områden som Länsstyrelsen anser ska utgå från LIS-områdena

[illegible]

Områden som Länsstyrelsen anser ska utgå från LIS-områdena

Områden som Länsstyrelsen anser ska utgå från LIS-området

Länsstyrelsen bedömer att passage behöver finnas

Länsstyrelsen
Värmland

Samhällsbyggnad
Kester Gibson

YTTRANDE

Datum
2018-02-09

Sida
1(1)
Referens
401-9750-2017

Länsstyrelsen Örebro län
701 86 Örebro

Översiktsplan för Hällefors kommun - samråd

Länsstyrelsen i Värmlands län har getts möjlighet att lämna synpunkter på rubricerad plan. Granskningen av översiktsplanen har begränsats till gränsområdet mot Värmland och de mellankommunala och regionala aspekter som gäller för Värmlands län.

Länsstyrelsen Värmland ser en risk att exploatering och andra åtgärder kring sjön Saxen negativt skulle kunna påverka sjöns ekologiska status, som idag bedöms som måttlig. För att miljö kvalitetsnormen för vatten ska följas är det viktig att en utveckling av det utpekade LIS-område inte leder till en för stor påverkan på sjöns närområde (30 m från sjökant) eller en minskning av sjöns svämplan.

Mer information om miljö kvalitetsnormer för Saxen finns på Länsstyrelsens webbtjänst VISS:

<http://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA15690094>

Filipstad kommun har i sin översiktsplan valt att inte peka ut något LIS-område i anslutning till sjön Saxen.

I övrigt har Länsstyrelsen inget att erinra.

Biträdande enhetschef Magnus Ahlstrand har fattat beslut i detta ärende. Planhandläggare Kester Gibson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen deltog också miljöhandläggare Linda Nilsson.